

SKRÓT DYREKTORIUM DUSZPASTERSTWA SŁUŻBY LITURGICZNEJ WYDANEGO PRZEZ KONFERENCJĘ EPISKOPATU POLSKI W 2008 ROKU

27 listopada 2008 r., podczas 346 Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski, został przyjęty i ogłoszony dokument p.t. *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*, porządkujący całościowo duszpasterstwo służby liturgicznej w naszym kraju.

Dyrektorium zostało przygotowane przez Podkomisję ds. Służby Liturgicznej działającą przy Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski. Zawiera ono trzy części. Pierwsza omawia założenia teologiczne posługiwania w liturgii, druga jest opisem formacji służby liturgicznej dzieci, młodzieży i dorosłych, a trzecia została poświęcona strukturze duszpasterstwa liturgicznego.

Ponieważ *Dyrektorium* jest obowiązującą normą, zachęcamy wszystkich duszpasterzy Liturgicznej Służby Ołtarza do zwrócenia uwagi na najważniejsze zasady w nim zawarte i proponujemy zastosować je w pracy m.in. z grupami ministranckimi. Dotyczy to zwłaszcza nowych zasad nakreślonych przez *Dyrektorium*, odnośnie stopni, szat liturgicznych i formacji członków służby liturgicznej.

1. *Dyrektorium* (punkt 54 z przypisami) przypomina o zasadzie, że „Wszystkie funkcje liturgiczne mogą spełniać zarówno mężczyźni jak i kobiety, z wyjątkiem czynności, które są bezpośrednio usługiwaniem kapłanowi przy ołtarzu i przy miejscu przewodniczenia. Funkcje te są zarezerwowane dla męskiej służby liturgicznej (ministrantów). Mogą być powierzone dziewczętom (ministrantkom) tylko wtedy, **gdy udzielił na to wyraźnej zgody biskup diecezjalny**. On zaś, aby taką zgodę wydać, powinien zasięgnąć opinii Konferencji Episkopatu Polski” (Por. Wyjaśnienie Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z 15 marca 1994 r. przypomniane i potwierdzone przez prefekta tejże Kongregacji 27 lipca 2001 r.).

W związku z powyższym decyzja o przyjmowaniu dziewcząt do służby ministranckiej nie należy do ks. Proboszcza lub ks. Opiekuna ministrantów w parafii, ale wyłącznie do ks. Biskupa. Przypominamy też, że w naszej Diecezji ks. Biskup nie udzielił ogólnej zgody na posługę tzw. ministrantek.

2. *Dyrektorium* określiło nowy porządek stopni służby liturgicznej. Przedstawia się on następująco:

KANDYDACI (DDSL 60-62)

- **Wiek** - do tej grupy przyjmowane powinny być zwykle dzieci **po I Spowiedzi i Komunii św.**
- **Czas** - okres kandydatury **powinien trwać jeden rok.**

- **Formacja** - kandydaci uczą się podstawowych funkcji liturgicznych, poznają lepiej kościół jako miejsce ich posługi, są też wprowadzani w wymagania duchowe, jakie powinni spełniać, aby móc służyć w czasie Mszy świętej i innych celebracjach liturgicznych.
- **Strój** - do czasu przyjęcia ich do grona służby liturgicznej kandydaci nie spełniają jeszcze funkcji liturgicznych (nie służą). Jeśli jednak prowadzący formację uznają za słuszne, mogą te osoby dopuścić do pełnienia niektórych funkcji w czasie Mszy świętej w ciągu tygodnia. *Dyrektorium* nie wspomina nic na temat strojów dla kandydatów. Z tekstu można jednak wywnioskować, że jeśli nie pełnią żadnych funkcji liturgicznych nie powinni nosić komży.
- **Błogosławieństwo** - po przeżyciu okresu kandydatury odbywa się przyjęcie do grona służby liturgicznej przez specjalne błogosławieństwo (Księga Błogosławieństw Służby Liturgicznej). Odtąd kandydaci przechodzą do grupy ministrantów młodszych i otrzymują właściwy im strój liturgiczny (sutanka (rewerenda), kołnierz, komża), znak (Księga Błogosławieństw Służby Liturgicznej str. 99) i modlitwę służby liturgicznej.

MINISTRANCI MŁODSI (DDSL 63-71)

- **Wiek** – szkoła podstawowa.
- **Czas** – 3 lata (klasa IV, V, VI).
- **Formacja** - młodzi ministranci poznają coraz lepiej czynności związane z darami ofiarnymi i naczyniami liturgicznymi, z niesieniem świec i krzyża, wody i kadzidła oraz mitry i pastorału. Poszczególne lata formacji młodszych ministrantów mają następującą tematykę:
 - Zgromadzenie liturgiczne (rok I),
 - Procesje liturgiczne (rok II),
 - Ołtarz i ofiara (rok III).
 Pod koniec każdego roku zaleca się, by ministranci młodzi przeżyli dzień skupienia, zaś w ciągu trzech lat wzięli przynajmniej raz udział w rekolekcjach przeznaczonych dla nich. Mogą to być rekolekcje Oazy Dzieci Bożych lub inna forma rekolekcji uznana przez duszpasterzy.
- **Strój** – *Dyrektorium* nie wymienia jak powinien wyglądać stroje dla ministrantów młodszych, jednak zachęcamy, by były to: sutanka (rewerenda) i kołnierz w kolorze białym (złotym), czerwonym, zielonym lub fioletowym oraz komża.
- **Błogosławieństwo** – po trzyletniej formacji młodszych ministrantów zostaje udzielone błogosławieństwo do wiernego wypełniania zadań w dalszych latach. Promocji można udzielić tym ministrantom, którzy spełniali w ciągu roku wyznaczone im funkcje w Liturgii oraz uczestniczyli w spotkaniach formacyjnych. Przez błogosławieństwo zostają włączeni do grona starszych ministrantów i otrzymują właściwy im strój liturgiczny (alba).

MINISTRANCI STARSI (DDSL 72-85)

- **Wiek** – gimnazjum.
- **Czas** – 3 lata (klasa I, II, III).
- **Formacja** – ministranci starsi są wprowadzani nie tylko w nowe funkcje liturgiczne, takie jak ministrant księgi, czy lektor, lecz także w nowy zakres zadań apostoelskich, szczególnie w gronie swoich rówieśników. Poszczególne lata formacji starszych ministrantów mają następującą tematykę:
 - Księgi liturgiczne (rok I)
 - Rok liturgiczny (rok II)
 - Funkcje liturgiczne (rok III).
 Program formacyjny w III roku łączy się z dokonaniem ważnego wyboru – dotyczy on przyszłej funkcji liturgicznej:
 - ministranci pragnący w przyszłości być lektorami i czytać słowo Boże włączają się w kurs lektorski.

- ministranci pragnący w przyszłości być akolitami i posługiwać przy ołtarzu włączają się w osobną formację.

W Diecezji Bydgoskiej Kursy Lektorskie powinny rozpoczynać się w Dekanatach w połowie kwietnia. Promocja Lektorów odbywa się podczas Diecezjalnych Dni Liturgicznej Służby Ołtarza (organizowane – z reguły – w drugą, trzecią sobotę czerwca)

- Pod koniec każdego roku zaleca się, by ministranci starsi przeżyli dzień skupienia, zaś w ciągu trzech lat wzięli przynajmniej raz udział w rekolekcjach.
- **Strój** – alba.
- **Błogosławieństwo** – na zakończenie formacji ministranci starsi otrzymują błogosławieństwo, przez które zostają włączeni do grupy lektorów lub akolitów. Otrzymują też krzyż służby liturgicznej, będący znakiem ich nowego stopnia w służbie liturgicznej.

LEKTORZY I AKOLICI (DDSL 86-99)

- **Wiek** – szkoła średnia.
- **Czas** – 3 lata.
- **Formacja** – głównym tematem formacji lektorów i akolitów służba wspólnocie Kościoła. Poszczególne lata formacji mają następującą tematykę:

- Słowo (rok I)
- Sakrament (rok II)
- Wspólnota (rok III).

Zaleca się, aby w czasie trzyletniej formacji akolici i lektorzy przynajmniej raz uczestniczyli w rekolekcjach dla nich przeznaczonych.

- **Strój** – alba, cingulum i krzyż.
- **Błogosławieństwo** – osoby, które po przebytej formacji uznały, że stale pragną służyć innym tym charyzmatem, który otrzymały od Boga, mogą przyjąć uroczyste błogosławieństwo do jej godnego spełnienia. Kościół prosi w nim, aby były wierne Bogu w wypełnianiu swoich zadań. Po ukończeniu trzyletniej formacji i błogosławieństwie lektorzy i akolici przechodzą do grupy dorosłych i podejmują formację stałą.

Wobec powyższego, nie powinno dochodzić do sytuacji promowania na lektorów zbyt młodych kandydatów (ze szkoły podstawowej!), co niestety zdarza się w niektórych parafiach.

Ponadto, nie każdy ministrant powinien zostawać lektorem. *Dyrektorium* wskazuje drugą - równoległą do posługi lektora - grupę formacyjną: akolitów. W ten sposób ministrant może „awansować” w stopniach liturgicznych stając się bądź lektorem, bądź akolitą. „Równość” tych stopni odzwierciedla używanie tej samej szaty liturgicznej. *Dyrektorium* zaleca, by nie wysyłać na kursy lektorskie ministrantów nie radzących sobie z czytaniem.

Nowością potwierdzoną przez *Dyrektorium*, a wprowadzoną już wcześniej przez Episkopat Polski, jest posługa ustanowienia lektorów i akolitów. Posługi te – dotąd dostępne tylko dla alumnów – obecnie dostępne są dla świeckich mężczyzn (powyżej 25 roku życia). *Dyrektorium* obszernie omawia te posługi oraz podaje wskazania formacyjne (DDSL 30-44 i 108-130). Decyzja o wprowadzeniu tych posług i rozpoczęciu formacji należy do biskupa diecezji.

ANIMATOR I CEREMONIARZ

Dyrektorium podkreśla ważną rolę animatorów liturgicznych oraz ceremoniarzy w formowaniu członków służby liturgicznej. Przygotowanie animatorów i ceremoniarzy należy do diecezjalnego duszpasterstwa służby liturgicznej i dokonuje się na specjalnych kursach.

Przypominamy, że w naszej diecezji Kurs Ceremoniarzy od 2013 roku odbywa się w następujący sposób: trzy spotkania w cyklu dwuletnim. W pierwszym roku (pierwszy stopień) - dwa weekendowe, obowiązkowe zjazdy (jesienny i wiosenny), w drugim roku (drugi stopień) - jeden obowiązkowy zjazd. Nowi ceremoniarze ustanawiani będą zatem co dwa lata.

W rozumieniu *Dyrektorium* bycie animatorem i ceremoniarzem nie jest odrębnym i wyższym od innych stopniem liturgicznym, ale formacją specjalistyczną. Powinni być na nią kierowani lektorzy lub akolici wykazujący odpowiednie uzdolnienia. Po ukończeniu kursu animatorzy i ceremoniarze otrzymują błogosławieństwo do spełniania swojej funkcji. Zaleca się, aby obrzędowi przewodniczył biskup. Diecezja powinna ustalić stały termin udzielania błogosławieństwa dla animatorów liturgicznych i ceremoniarzy. (DDSL 134-142)

Do realizacji nakreślonego przez Dyrektorium programu formacyjnego potrzebne są pomoce formacyjne. Rozpoczęte zostały prace nad ich opracowaniem i wydaniem. Wydaje się, że w obecnej chwili można w pracy formacyjnej posłużyć się materiałami już istniejącymi po odpowiednim ich dostosowaniu (zwłaszcza dawne podręczniki wydane przez Archidiecezję Krakowską).

Wprowadzanie zmian i dostosowywanie przebiegu formacji do zasad nakreślonych przez Dyrektorium powinno być stopniowe i roztropne. Sugeruje się, by nowy kształt formacji rozpocząć od kandydatów i prowadzić ich już drogą nowych stopni, nazw i zasad.

Z Chrystusowym pozdrowieniem:

ks. Marcin Świdorski
ks. Grzegorz Wiciński